

Florina-Loredana Streinu

Irina-Maria Drăgănescu

Gramatică

Fișe de lucru
și teste
rezolvate
pentru
clasa a V-a

Propoziția. Tipuri de propoziții. Punctuația enunțului.

Explorare

Citește cu atenție textul următor, pentru a putea formula răspunsuri la întrebările propuse.

A. Sara privea cu atenție tabloul. Nimic nu anunțase liniștea aceea. Bruno lătră scurt. Sara îl privi. Mâna ei dreaptă coborî ușor pe spatele câinelui. El se lăsă cu grijă la picioarele ei. Închise ochii. Fetița zâmbi. Mâna ei făcea mișcări ferme pe spatele arcuit al câinelui. Îl privi atent. El ridică privirea, îi linse mâna. Nu mai lătră. Se auzi un sunet. O creangă lovită de vânt atinse fereastra. Privirile lor se întorseră imediat.

— Te-ai speriat: întrebă fetița?

Bruno mârâi ușor.

— Nu te alinta!! îl apostrofă copila.

1. Subliniază cu două linii predicatul și cu o linie subiectele din textul propus.
2. Identifică și transcrie pe coloanele potrivite propozițiile simple, respectiv pe cele dezvoltate.

Propoziții simple	Propoziții dezvoltate

3. Transformă primele patru propoziții simple din textul A, în propoziții dezvoltate.

.....

.....

.....

.....

4. Transcrie din text câte o propoziție interogativă, imperativă și asertivă.

.....

.....

.....

5. Ordonează cuvintele date pentru a forma șase propoziții. Scrie-le respectând normele de punctuație și ortografie.

▪ nu ▪ Theodora ▪ atât ▪ a ▪ puțin ▪ niciodată ▪ citit ▪ de.

.....
▪ mâine ▪ gândim ▪ să ▪ ne ▪ vă ▪ vizităm.

.....
▪ matematică ▪ este ▪ profesorul ▪ exigent ▪ meu ▪ de

.....
▪ multe ▪ învățat ▪ tu ▪ ai ▪ timp ▪ m- ▪ în ▪ lucruri

Aprofundare

1. Alcătuieste:

a. O propoziție, negativă, interogativă, dezvoltată;

.....
b. O propoziție imperativă, negativă, simplă;

.....
c. O propoziție exclamativă, negativă, dezvoltată;

.....
d. O propoziție asertivă, afirmativă, simplă.

2. Indică, prin bifare, dacă afirmațiile de mai jos sunt adevărate (A) sau false (F):

a. În propoziția *Colegii mei fac multe activități în timpul liber*, există trei părți secundare de propoziție.

b. În propoziția *Printre norii cenușii, soarele palid s-a strecurat luminând zarea*, predicatul este *luminând*.

c. În textul următor sunt numai propoziții dezvoltate: *Ploaia cădea neîncetat. Sunetul mă obosea. Așteptam cu nerăbdare ivirea razelor luminoase. Vântul se domolise.*

- d. Toate propozițiile din textul următor sunt simple: *Nu m-a certat. Mi-a spus o poveste. Am ascultat-o. Era așa frumoasă...*

3. Transformă propozițiile dezvoltate de mai jos în propoziții simple.

- Ana, Mihai și Vlad au fost mereu buni prieteni și colegi.
- Se gândise multă vreme mama lor la aceste detalii.
- Perele din pomul din spatele casei se copseseră înainte de vreme.
- Florile din grădina bunicii mele miros foarte frumos.

4. Alege pentru fiecare propoziție din prima coloană, varianta corespunzătoare din a doua coloană.

1. Scrie corect notițele!	a. propoziție asertivă, afirmativă, dezvoltată
2. Nu îți plac fructele?	b. propoziție imperativă, afirmativă, dezvoltată
3. Elevii mei sunt silitori.	c. propoziție interogativă, negativă, dezvoltată
	d. propoziție asertivă, afirmativă, simplă

5. Corectează textul următor, având grijă ca fiecare semn de punctuație să se afle la locul potrivit.

Bine dar n-au plătit grăi bătrâna nedumerită

Lasă că m-am înțeles eu cu dâșii răspunse Ghita apoi se duse pe ici în colea ca nimeni să nu-i vadă fața și ca nu cumva nevasta să-l întrebe Ce ai Ghiță Peste puțin sosi si sămădăul vestitul Lică Sămădaul la Moara cu noroc

(**Moara cu noroc**, de Ioan Slavici)

Excelență

1. Explică rolul a două semne de punctuație din textul următor:

— *Lasă-l jos, mă Marine, că e păcat de el, moare. Nu-l vezi că de-abia e cât luleaua?! Când s-a văzut scăpat, fuga speriat la prepeliță să-i spuie ce-a pățit. Ea l-a luat, l-a mângaiat și i-a spus:*

— *Vezi ce va să zică să nu mă ascuți? Când te-i face mare, o să faci cum ai vrea tu, dar acum, că ești mic, să nu ieși niciodată din vorba mea, că poți să pățești și mai rău. Și așa trăiau acolo liniștiți și fericiți.*

(**Puiul**, de Al. Brătescu Voinești)

2. Transcrie din textul propus o propoziție simplă, afirmativă, asertivă.

.....

3. Scrie câte un enunț în care să folosești corect următoarele semne de punctuație:

- virgula, semnul exclamării

.....

- linia de dialog, virgula, semnul întrebării.

.....

- virgula, punctul.

.....

4. Precizează numărul părților secundare din următoarele enunțuri:

- a. Denis cumpără mere în fiecare zi.
- b. Toamna este anotimpul meu preferat.
- c. În fiecare poveste exista un personaj plictisitor, unul negativ și unul impresionant.
- d. Toți copiii au diverse capricii manifestate în relația cu părinții.

5. Scrie o compunere de 150-200 de cuvinte despre o aventură a unuia dintre semnele de punctuație. În realizarea compunerii vei avea în vedere ca la nivelul textului să se regăsească cel puțin:

- propoziție imperativă, negativă, simplă
- propoziție interogativă, afirmativă, simplă
- propoziție asertivă, negativă, simplă
- trei propoziții asertive, negative, dezvoltate

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Sugestii de răspuns

Propoziția. Tipuri de propoziții. Punctuația enunțului.

Explorare

A. Sara privea cu atenție tabloul. Nimic nu anunțase liniștea aceea. Bruno lătră scurt. Sara îl privi. Mâna ei dreaptă coborî ușor pe spatele câinelui. El se lăsă cu grijă la picioarele ei. Închise ochii. Fetița zâmbi. Mâna ei facea mișcări ferme pe spatele arcuit al câinelui. Îl privi atent. El ridică privirea, îi linse mâna. Nu mai lătră. Se auzi un sunet. O creangă lovită de vânt atinse fereastra. Privirile lor se întorseră imediat.

— Ești speriat? întrebă fetița.

Bruno mârâi ușor.

— Nu te alinta!! Îl apostrofă copila.

1. Sublinierea cu două linii a predicatelor și cu o linie a subiectelor din textul propus.
2. Identificarea și transcrierea pe coloanele potrivite a propozițiilor simple, respectiv pe a celor dezvoltate.

Propoziții simple	Propoziții dezvoltate
	Sara privea cu atenție tabloul.
Fetița zâmbi	Nimic nu anunțase liniștea aceea.
Nu mai lătră.	Bruno lătră scurt.
Se auzi un sunet	Sara îl privi.
Ești speriat?	Mâna ei dreaptă coborî ușor pe spatele câinelui.
întrebă fetița.	El se lăsă cu grijă la picioarele ei.
— Nu te alinta!!	Îl privi atent.
	El ridică privirea,
	îi linse mâna.
	O creangă lovită de vânt atinse fereastra.
	Privirile lor se întorseră imediat.
	Bruno mârâi ușor.
	Îl apostrofă copila.
	Închise ochii.

3. Propozițiile dezvoltate.
Fetița închise repede ochii săi albaștri.
Fetița zâmbi cu înțelegere.
Bruno nu lătră, spre surprinderea fetei.
De afară se auzi un sunet nedeslușit.
4. Transcrierea din text a câte unei propoziții interogative, imperative și asertive.
Interogativă:

— Ești speriat?

Imperativă:

— Nu te alinta!!

Asertivă:

Închise ochii.

5. Ordonarea termenilor.

▪ nu ▪ Theodora ▪ atât ▪ a ▪ puțin ▪ niciodată ▪ citit ▪ de.

Theodora nu a citit niciodată atât de puțin.

▪ mâine ▪ gândim ▪ să ▪ ne ▪ vă ▪ vizităm.

Mâine ne gândim să vă vizităm.

▪ matematică ▪ este ▪ profesorul ▪ exigent ▪ meu ▪ de

Profesorul meu de matematică este exigent.

▪ multe ▪ învățat ▪ tu ▪ ai ▪ timp ▪ m- ▪ în ▪ lucruri

Tu m-ai învățat multe lucruri în timp.

Aprofundare

1.

a. O propoziție, negativă, interogativă, dezvoltată;

Nu ai înțeles nici acum explicația mea?

b. O propoziție imperativă, negativă, simplă;

Nu pleca!

c. O propoziție exclamativă, negativă, dezvoltată;

Nu pot crede așa ceva!

d. O propoziție asertivă, afirmativă, simplă.

Andrei a ajuns.

2. Bifarea corectă:

a. În propoziția *Colegii mei fac multe activități în timpul liber*, există trei părți secundare de propoziție. (F)

b. În propoziția *Printre norii cenușii, soarele palid s-a strecurat luminând zarea*, predicatul este *luminând*. (F).

- c. În textul următor sunt numai propoziții dezvoltate: *Ploaia cădea neîncetat.* ¹ *Sunetul mă obosea.* ² *Așteptam cu nerăbdare ivirea razelor luminoase.* ³ *Vântul se domolise de curând.* ⁴ (F)
- d. Toate propozițiile din textul următor sunt simple: *Nu m-a certat.* ¹ *Mi-a spus o poveste.* ² *Am ascultat-o.* ³ *Era așa frumoasă...* ⁴ (F)

3. Propozițiile simple:

- Ana, Mihai și Vlad au fost prieteni și colegi.
- Se gândise mama.
- Perele se copseseră.
- Florile miros.

4. Alegerea pentru fiecare propoziție din prima coloană a variantei corespunzătoare din a doua coloană.

1. Scrie corect notițele! B	a. propoziție asertivă, afirmativă, dezvoltată
2. Nu îți plac fructele? C	b. propoziție imperativă, afirmativă, dezvoltată
3. Elevii mei sunt silitori. A	c. propoziție interogativă, negativă, dezvoltată
	d. propoziție asertivă, afirmativă, simplă

5. Corectarea textului următor, având grijă ca fiecare semn de punctuație să se afle la locul potrivit.

— *Bine, dar n-au plătit, grăi bătrâna nedumerită.*

— *Lasă, că m-am înțeles eu cu dânșii, răspunse Ghita, apoi se duse pe ici în colea, ca nimeni să nu-i vadă fața și ca nu cumva nevasta să-l întrebe: „Ce ai, Ghiță?” Peste puțin sosi și sămădăul, vestitul Lică Sămădaul, la Moara cu noroc.*

(Moara cu noroc, de Ioan Slavici)

Exelență

1. Explică rolul a două semne de punctuație din textul următor:

Linia de dialog marchează începutul replicii unui personaj.

Virgula marchează o adresare directă.

Cele două puncte marchează faptul că urmează spusele unui personaj.

2. Propoziția simplă, afirmativă, asertivă: *Că poți.*

3. Folosirea corectă a semnelor de punctuație.

- virgula, semnul exclamării

Denis, ai ajuns la timp!

- linia de dialog, virgula, semnul întrebării.

— Alessia, prietena ta, va participa la concurs?

- virgula, punctul.

Ana, Dana, Mihai și Claudiu au mers la spectacol aseara.

4. Numărul părților secundare din următoarele enunțuri:

- Denis cumpără *mere în fiecare zi*. (3)
- Toamna este anotimpul *meu preferat*. (2)
- În fiecare poveste* exista un personaj *plictisitor*, unul *negativ* și unul *impresionant*. (5)
- Toți copiii* au *diverse capricii manifestate în relația cu părinții*. (6)

5. Redactarea unei compuneri de 150-200 de cuvinte despre o aventură a unuia dintre semnele de punctuație. În realizarea compunerii vei avea în vedere ca la nivelul textului să se regăsească propozițiile menționate și, în același timp să se respecte cele trei părți specifice unei narațiuni: introducere, cuprins și încheiere.